

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 10. avgusta 2016

Povzetek

Prva dekada v avgustu je bila povečini sončna in topla. Le ob prehodu hladne fronte so se sredi dekade razbesnele močnejše nevihte predvsem v osrednjem delu Slovenije, ob koncu dekade pa se je tudi občutno ohladilo. Padavine so v večjem delu Slovenije ponovno namočile kmetijska tla, kar je bilo ugodno predvsem za vznik strniščnih posevkov. Slabše jo je odneslo obalno območje, kjer je bilo dežja premalo tako, da voda v tleh še naprej ostaja kmetijskim rastlinam težko dostopna. Začelo se je tudi cvetenje pelinolistne ambrozije.

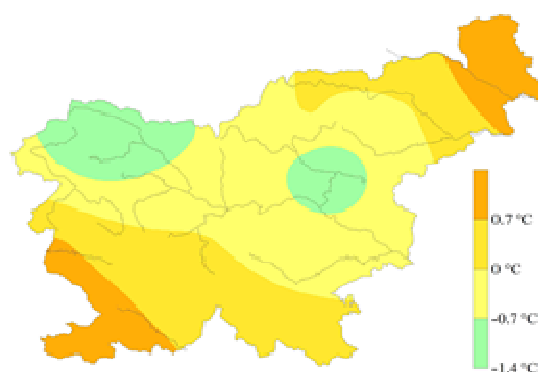
METEOROLOŠKE RAZMERE

Prvo avgustovsko dekada so zaznamovali povečini sončni in topli dnevi ter prehoda dveh hladnih front. Prva je sredi dekade z močnejšimi nevihtami zajela predvsem osrednji del Slovenije. Neurje s točo in močnim vetrom je največ škode povzročilo v občinah Litija in Zagorje ob Savi, kjer je veter odkrival strehe, podrl več dreves, ponekod pa so ostali brez električne energije. Druga fronta pa je Slovenijo prešla povsem ob koncu dekade in s seboj s severovzhodnim vetrom prinesla občutno ohladitev. Najvišje vrhove je pobelil celo sneg. Najvišje dnevne temperature zraka so po nižinah še dan pred fronto presegale 30 °C, ob prehodu pa so se temperature zraka v 24 urah spustile kar za okrog 15 °C. Povprečne dekadne temperature zraka so bile tako z izjemo Primorske in Prekmurja podpovprečne. V večjem delu države okrog 0,5 °C, na Gorenjskem in Celjskem pa tudi več kot stopinjo. Poleg dveh front so se padavine pojavljale v obliki krajevnih ploh in neviht, tako je bila njihova količina precej prostorsko spremenljiva. Medtem ko je bila v večjem delu države podpovprečna, je bilo na Celjskem in skrajnem severozahodu padavin nad 50 % dolgoletnega povprečja. V Prekmurju in v delu Gorenjske je bilo sonca v prvi dekadi avgusta za tretjino manj kot običajno, v preostalem delu Slovenije pa je bilo trajanje sončnega obsevanja v mejah normalnih vrednosti. Največ sonca so bili deležni na Obali (več kot 100 ur), drugod so vrednosti gibale med 80 in 95 ur, nekaj manj na koroškem koncu.

Dekadne povprečne temperature zraka, absolutne maksimalne in minimalne dnevne temperature zraka (T, °C) in odklon dekadne povprečne temperature zraka od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	Tpovp	Tmax	Tmin
Bilje	23.1	33.5	13.2
Portorož let.	23.9	32.3	14.4
Ljubljana	20.9	31.2	13.6
Novo mesto	20.2	30.9	11.8
Celje	19.0	30.7	10.3
Maribor let.	20.2	31.0	11.8
Murska Sobota	*	*	*
Rateče	15.6	26.0	5.9
Slovenj Gradec	18.5	29.0	8.2

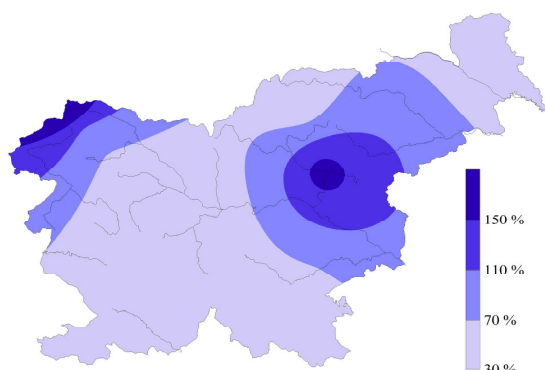
* manjkajoči podatki

Dekadne vsote padavin (RR, v mm), število suhih in deževnih dni ter odklon vsote padavin od povprečja 1971–2000 (na sliki)

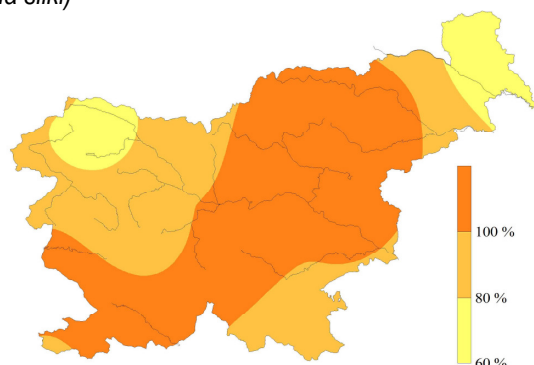
Postaja	RR	suhi	deževni
Bilje	23.8	8	2
Portorož let.	2.7	8	2
Ljubljana	10.3	7	3
Novo mesto	23.3	7	3
Celje	60.9	7	3
Maribor let.	31.5	6	4
Murska Sobota	*	*	*
Rateče	81.8	6	4
Slovenj Gradec	16.7	6	4

* manjkajoči podatki

Dekadne vsote ur sončnega obsevanja (ure), maksimalna dnevna vsota ur sončnega obsevanja ter odklon dekadne vsote od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	Sončno obsevanje	Max
Bilje	95.3	13.8
Portorož let.	102.8	14.0
Ljubljana	87.3	13.7
Novo mesto	87.1	13.4
Celje	88.0	12.4
Maribor let.	93.8	13.2
Murska Sobota	*	*
Rateče	64.9	11.5
Slovenj Gradec	88.4	13.3

* manjkajoči podatki

TEMPERATURA TAL

Povprečna dekadna temperatura tal v globini 5 cm se je gibala med 22 in 24 °C, na Primorskem pa med 26 in 27 °C. V primerjavi z dolgoletnim povprečjem so bila tla do 1 °C toplejša podobno tudi v globini 10 cm. Izjemi sta Goriška in celjsko območje, kjer je bila temperatura nekoliko nižja od povprečja. Najvišje izmerjene temperature tal so dosegle 35 °C na obalnem območju in na Goriškem, drugod so bile večinoma okoli 30 °C, oziroma nekoliko nižje na osrednjem Štajerskem in na slovenjegraškem območju. V globini 10 cm so bile najvišje izmerjene temperature tal nižje za okoli 2 do 3 °C od temperatur v globini 5 cm. Najnižje izmerjene temperature tal so bile med 17 °C na slovenjegraškem do skoraj 21 °C na Primorskem.

Dekadna povprečna temperatura tal, odklon od povprečja 2001–2010 ter absolutna maksimalna in minimalna temperatura tal v globini 5 in 10 cm (Tt, °C)

Postaja	5 cm				10 cm			
	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax	Ttpovp	Odklon	Ttmin	Ttmax
Bilje	26.4	-0.1	20.4	34.7	26.7	0.1	21.3	32.0
Portorož let.	26.5	0.7	20.8	35.0	26.2	0.4	22.6	29.6
Ljubljana	23.8	0.4	19.1	29.6	24.1	0.5	20.9	27.4
Novo mesto	23.5	0.3	18.5	30.3	24.1	0.8	20.3	28.0
Celje	22.7	-0.2	19.6	26.6	22.6	-0.2	20.4	24.5
Maribor let.	24.3	1.0	18.8	32.4	24.2	1.0	20.4	28.8
Murska Sobota	*	*	*	*	*	*	*	*
Slovenj Gradec	22.0	0.1	17.1	27.8	22.0	0.3	18.4	25.4

* manjkajoči podatki

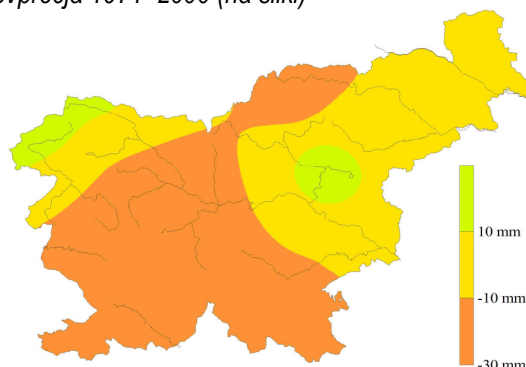
VODNA BILANCA IN IZHLAPEVANJE

Dekadna vodna bilanca je bila z izjemo celjskega in Gorenjskega konca, v prvi dekadi avgusta negativna. Vodni primanjkljaji so znašali na vzhodu države do 20 mm, v osrednji Sloveniji okrog 30 mm, najvišje vrednosti pa dosegajo na Obali, kjer se je po suhi in vroči dekadi vegetacijski vodni primanjkljaji še poglobil in sedaj je okrog 350 mm. Vrednosti dekadne vodne bilance so bile v večjem delu Slovenije pod dolgoletnim povprečjem, v delu severne, osrednje in južne Slovenije med 10 in 30 mm.

Dekadne vsote meteorološke vodne bilance (VB, mm), evapotranspiracije (ET₀, mm), število dni z ET₀ > 5 mm/dan ter odklon dekadne meteorološke vodne bilance od povprečja 1971–2000 (na sliki)

Postaja	VB	ET ₀	ET ₀ > 5 mm
Bilje	-25.3	49.1	5
Portorož let.	-55.0	57.7	7
Ljubljana	-30.2	40.5	1
Novo mesto	-16.2	39.5	1
Celje	21.7	39.2	0
Maribor let.	-12.4	43.9	4
Murska Sobota	*	*	*
Rateče	51.1	30.7	0
Slovenj Gradec	-16.1	32.8	0

* manjkajoči podatki

STANJE RASTLIN

Vztrajnost visokih temperatur zraka in posledično močnega izhlapevanja je v prvi dekadi avgusta izčrpala zalogo vode v tleh, da je postala rastlinam težje dostopna, kar je trajalo skoraj do zadnjega dne dekade, ko je ob prehodu hladne fronte obilno deževalo, zlasti v osrednji in severni Sloveniji. Tudi na severovzhodu se je zaloga vode v tleh popravila, kljub temu je še ostala nekoliko težje dostopna, še posebno na lažjih in peščenih tleh. Bolje je namočilo le površinski sloj tal, kar je obetavno za vznik strniščnih posevkov. Koruzni posevki so v mlečni zrelosti, poznejše setve še polnijo zrnje. Buče zaradi nekaterih bolezni nekoliko predčasno zorijo, po oceni kmetijsko svetovalne službe je nastavek plodov manjši od pričakovanega. Vegetacija se že preveša v drugo polovico, na severovzhodu države pa je še opaziti posledice spomladanskega temperaturnega stresa. Poročajo, da je na vinski trti opazen močan prirast lesa in listne mase, kar zahteva veliko pozornosti vinogradnikov pri vzdrževanju zdravih trsov. Sušne razmere so bile izrazitejše na obalnem območju in tudi ponekod na Goriškem, kjer se posledice občasnega sušnega stresa najbolj poznajo na zviti in mestoma suhih spodnjih listih pri koruzi. Trajnim nasadom je bilo potrebno ves čas dodajati vodo z namakanjem. Obdobje visokih temperatur v zadnjih dekadah je bilo neugodno za zorenje plodovk, zlasti paradižnikov. Ta najbolje zori pri temperaturah med 20 in 25 °C, če so temperature nižje ali višje se zorenje upočasni. Pri temperaturi nad 30 °C pa se tvorba likopena in karotena, ki dajeta zrelim plodovom značilno rdečo barvo upočasni, lahko tudi povsem ustavi, plodovi pa ostanejo rumenkasto zeleno do rumeno oranžno obarvani.

NOVICA: CVETENJE ALERGOGENE PELINOLISTNE AMBROZIJE

Pelinolistna ambrozija je povzročiteljica alergij na cvetni prah. Je nezahtevna glede svojih rastnih razmer. Dobro uspeva na zapuščenih in neobdelanih površinah oziroma tam, kjer je zaradi gradnje ali drugih vzrokov prišlo do večjih premikov zemlje. Pogosto jo najdemo ob cestah, železniških progah, ob bregovih rek in potokov, na zapuščenih obdelovalnih ali stavbnih zemljiščih ter na slabo komunalno urejenih javnih in drugih površinah. Od tam se širi tudi na kmetijska zemljišča. Izvira iz južnega dela severne Amerike, od koder je bila konec 18. stoletja prinesena tudi v Evropo. Spada med tujerodne invazivne rastlinske vrste. Ena rastlina pelinolistne ambrozije ali pelinolistne žvrklje lahko pridela od 30 do 100 tisoč semen oziroma nekaj milijonov do celo nekaj milijard pelodnih zrn. Količina pelodnih zrn je pogojena z vremenskimi razmerami. V sušnih letih jih je več, v mokrih manj. Pelodna zrna imajo odlične aerodinamične lastnosti, saj lahko s pomočjo vetra prepotujejo velike razdalje, tudi večje od 100 km.

V program fenološkega monitoringa ARSO, kjer opazujemo začetek njenega cvetenja, je bila uvrščena leta 2004. Podatki kažejo, da je povprečen čas njenega cvetenja v prvi polovici avgusta, v letih, ko so vremenske razmere ugodne, lahko zacveti tudi bolj zgodaj. Višek cvetenja pa dosega v avgustu in tudi še v začetku septembra. Letos so bili prvi cvetovi ponekod opaženi že v zadnji dekadi julija, v prvi dekadi avgusta je zacvetela v večjem delu Slovenije.

Njeno nezadržno širjenje predstavlja vse večji problem za zdravje prebivalstva. Tudi na kmetijskih površinah kot plevel povzroča velike dodatne stroške. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je na podlagi 73. člena Zakona o zdravstvenem varstvu rastlin leta 2010 izdalo Odredbo o ukrepih za zatiranje škodljivih rastlin iz rodu *Ambrosia*. Širjenje preprečujemo tako, da tej rastlini preprečimo, da cveti in semeni. Obremenjenost ozračja s cvetnim prahom ambrozije in drugimi alergogenimi rastlinami spremlja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano. V sodelovanju z ARSO se izdela napoved cvetnega prahu v zraku, ki je v okviru biovremenske napovedi objavljena na spletni strani ARSO: <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/weather/bulletin/bio/>.

PETDNEVNA PROGNOZA VREMENA izdana dne 12. 8. 2016

SLOVENIJA	Petek	Sobota	Nedelja	Ponedeljek	Torek
Vreme/Pojavi					
Megla/Nevihite					
Pojavi				plohe	dež
Tmax [°C]	22	26	29	30	25
Tmin [°C]	10	13	14	16	16
Veter					←
Hitrost vetra [km/h]	0	0	0	0	7 .. 18

Verjetnostna 10 dnevna modelska napoved vremena je dostopna na:

<http://meteo.arso.gov.si/met/sl/app/webmet/>
pod povezavami *Vreme podrobneje /Modelska napoved/Verjetnostna napoved - 10 dni*